

Työelämä ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Yleisiä huomioita

Pidämme myönteisenä tavoitetta, että julkiseen talouteen haetaan säästöjä sosiaaliturvan selkeyttämisen ja kannustavuuden lisäämisen kautta. Perusosan alentamisen prosessiin suunniteltu tiukentaminen selkeyttää prosessia niin asiakkaan kuin viranomaisenkin näkökulmasta. On kuitenkin tärkeä pitää kiinni siitä periaatteesta, että alentaminen voidaan tehdä vain, mikäli se ei vaaranna ihmisarvoisen elämän edellyttävän turvan mukaista välttämätöntä toimeentuloa eikä alentamista voida pitää muutoinkaan kohtuuttomana.

Painotamme että asiakastiedon on liikuttava eri viranomaistahojen kesken sähköisesti ja turvallisesti, mutta myös nopeasti ja ilman ylimääräistä byrokratiaa. Tietosuoja ei saa estää eri viranomaistahoja saamasta tarpeellista käsitystä henkilön tilanteesta, eikä tilastojen keräämistä toiminnan kehittämiseksi. Perustoimeentulotuen kustannukset on lähetettävä Kelasta kunnille läpinäkyvässä muodossa. Erityisesti TE-palveluiden näkökulmasta tiedon liikkumisen turvaaminen on kaikkien etu, että palveluita voidaan tarjota työttömille työnhakijoille nopeasti, tehokkaasti ja vaikuttavasti.

Samasta rikkeestä rangaistaan asiakasta useamman kerran

Esityksessä todetaan, että toimeentulotuen saajan työttömyysturvaetuuden maksun keskeyttäminen työttömyysturvalaissa säädettyjen sanktioiden johdosta aiheuttaisi lähtökohtaisesti toimeentulotuessa perusosan alentamisen.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n muuttamisesta todetaan, että vuonna 2023 muistutuksia tehtiin lähes 200 000 kappaletta. Kaikista muistutuksen saaneista työnhakijoista 80 % toimi moitteettomasti eli muita rikkeitä, jotka olisivat johtaneet työttömyysturvan menetykseen, ei enää tapahtunut. Tästä voisi päätellä, että laiminlyönnit ovat olleet inhimillisiä virheitä ja osaamattomuutta toimia viranomaisen edellyttämällä tavalla.

Jatkossa porrastettua seuraamuskokonaisuutta muutettaisiin siten, että työnhakija menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen ensimmäisestä työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvästä laiminlyönnistä, josta aikaisemmin olisi seurannut muistutus. Korvaukseton määräaika olisi jatkossa näissä tilanteissa kestoaltaan seitsemän kalenteripäivää. Kuntaliitto katsoo, että kyseessä on kohtuuton muutos niin asiakkaalle kuin työvoimaviranomaisille, ja johtaa hallinnollisen työn kasvuun.

Vaikutukset eri ihmisryhmiin

Esityksessä todetaan, että vaikutusarviot ovat tehty arpomalla aineistoon yksilötasolle käyttäytymismuutoksia samoilla oletuksilla kuin mitä on käytetty julkisen talouden arvioita tehdessä. Esimerkiksi toimeentulotukea saavista, jotka tekevät osa-aikatyötä (34.000) on arvottu 75 % laittamaan työnhaku vireille ja hakemaan työttömyysetuus. Tässä arviossa ei ole otettu huomioon sitä, että todennäköisesti suurin osa osa-aikatyötä tekevistä on jo saanut soviteltua työttömyysetuutta enimmäismäärän ja mitään maksettavaa työttömyysetuuden osalta ei ole.

Uusi asiakasryhmä, jonka työllistyminen avoimille työmarkkinoille on erittäin epätodennäköistä, on kasvamassa merkittävästi toimeentulotuen lainsäädännön uudistuksen seurauksena. Työvoimaviranomaisen asiakkaiksi ollaan ohjaamassa mm. 33.000 asiakasta, jotka ovat olleet tulottomia yli kaksi kuukautta ja jotka eivät ole odotusajalla, tilapäistä suojelua saavia, tilapäisesti Suomessa olevia asepalveluksessa, laitoshoidossa avohoidossa eikä vankilassa. Näistä yli 5.000 henkilöä on saanut toimeentuloa tulottomana tai ilman ensisijaisia etuuksia yhtäjaksoisesti yli kolmen vuoden ajan. On vaikea uskoa, että työvoimaviranomaisella on tarjota heille heidän palvelutarpeensa mukaisia palveluja. Kuntien näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaisempaa, että nämä henkilöt pysyvät toimeentulotuella ja heille haetaan ratkaisuja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista.

Lisäksi esityksen mukaan KELAn rekisteritiedoissa on sellaisia toimeentulotukea saavia kotitalouksia, joissa vähintään yksi henkilö ei ole Suomen kansalainen, vuonna 2024 noin 57,000. Näiden henkilöiden vaikutusta eri palveluihin tai kuluihin ei ole huomioitu esityksessä laisinkaan.

Kunnat rahoittavat puolet perustoimeentulotuesta

Sote-uudistuksen myötä sosiaalihuollon tehtävät siirtyivät vuoden 2023 alussa kokonaisuudessaan kunnista hyvinvointialueille, mutta kunnille jäi 50 prosentin rahoitusvastuu perustoimeentulotuen menoista. Vuositasolla kuntien perustoimeentulotuen rahoitusvastuu on liikkunut 350–400 miljoonan euron tuntumassa. Rahoitusvastuu on kasvamassa kuluvana vuonna rajusti toimeentulotukitarpeen kasvun ja kuntien rahoitusvastuiden kasvattamisen myötä.

Kuntien rahoitusosuus vähennetään kuntien valtionosuudesta. Tämän vuoden kustannukset realisoituvat kunnille takautuvasti vuonna 2027. Kuntaliitto on toistuvasti esittänyt, että kuntien rahoitusvastuu perustoimeentulotuen kustannuksista tulee poistaa, sillä kunnilla on ollut jo vuodesta 2017 alkaen perustoimeentulotuen maksatuksen siirryttyä Kelan hoidettavaksi hyvin vähän keinoja vaikuttaa toimeentulotuen myöntämiseen. Rahoitusperusta on irrallinen käytännön työstä.

Tavoitetta tulisi tarkastella kokonaisvaltaisemmin eikä kapeasti sektorikohtaisesti, jolloin ko. sektorille kohdentuvat säästöt kasvattavat toisen sektorin, joka on myös osa julkista taloutta, menoja. Maksuosuuden siirto valtiolta kunnille, julkiselta taloudelta julkiselle taloudelle ei ratkaise ongelmaa.

Vaikutukset kuntatalouteen arvioitu tarkasti ja optimistisesti - lakimuutosten toteuman vaikutusarviointi on välttämätöntä

Lakiehdotuksen vaikutukset kuntatalouteen esitetään hämmästyttävän tarkkoina lukuina, kun lopputulokseen vaikuttavia muuttujia on paljon. Vuonna 2027 perustoimeentulotuen kustannusten kunnille arvioidaan pienentyvän nykytasosta 94 miljoonalla eurolla. Kuntien rahoitusosuuden kasvattaminen nuorten toimeentulotuen osalta lisäisi arvion mukaan kuntien menoja noin 68 miljoonalla eurolla, mutta valtionosuuksia korotettaisiin pysyvästi vastaavalla summalla.

Kun toimeentulotuelta siirrytään työttömyystuelle, arvioidaan tämän kasvattavan kuntien työmarkkinatuen (uuden yleistuen) kuluja noin 49 miljoonalla eurolla. Kun työttömyysetuus on toimeentulotuesta poiketen veronalainen etuus, verotulojen arvioidaan kasvavan noin 11 miljoonaa euroa. Kuntien työllisyyspalveluiden kulujen arvioidaan kasvavan vain seitsemällä miljoonalla eurolla. Tätä arviota pidämme erityisen alamittaisena.

Näin laskien uudistuksesta on saatu kuntataloudelle nettomääräisesti peräti 49 miljoonaa euroa positiivinen. Arviot kuntien rahoitusvastuun kasvattamisen kustannuksista kunnille ovat laskeneet lainvalmistelun edetessä. Samoin arviot asiakasmääristä ovat vaihdelleet merkittävästi. Laskelmaa voi pitää optimistisena. Kustannukset on arvioitu alakanttiin ja myönteiset arviot yläkanttiin ainakin nykyinen työllisyys- ja suhdannenäkymä huomioiden. Toki jos talouden tilanne paranee, työvoiman kysyntä kasvaa ja ihmiset käyttäytyminen muuttuu lakiehdotuksessa oletetulla tavalla, näinkin hyvin voi käydä.

Lakiuudistusten toteutumisen jälkeen on välttämätöntä tehdä seurantaa, jossa tarkastellaan, tapahtuivatko tavoitellut muutokset ja miten taloudellisten vaikutusten arviointi onnistui.

Työmarkkinatuki

Esityksen mukaan työmarkkinatuen kulujen kasvun on arvioitu olevan 148 miljoonaa euroa, josta kolmannes, noin 49 miljoonaa euroa, kohdistuisi kuntien rahoitusosuuteen. Kelaston tietojen mukaan tammi-elokuussa 2025 on maksettu työmarkkinatukea kokonaisuudessaan noin 918 miljoonaa euroa ja siitä summasta kuntien osuus on ollut noin 400 miljoonaa euroa eli noin 44 %. Ylipäättään kuntien kustannuksista 80 % tulee yli 400 päivää työttömyysetuutta saavista henkilöistä. Kuntaliitto edellyttää, että työmarkkinatuen kasvusta aiheutuva kustannus tulee korvata täysimääräisesti. Jos toimeentulotuen uudistus olisi tehty ennen vuotta 2023, em. muutos olisi huomioitu järjestämislain kannustavassa rahoitusmallissa.

Kunnan rahoitusosuuden kasvattaminen 100 %:iin nuorten 18–24-vuotiaiden osalta - rahoitusvastuu siirtyy kunnille, vaikka kunta ei voi järjestää kaikkia palveluita

Kuntien rahoitusvastuuta perustoimeentulotuen kustannuksista ollaan kasvattamassa täyteen 100 prosenttiin 18-24-vuotiaiden osalta. Uudistuksen ongelmallisin piirre on se, että nuorille, joilla ei ole ammatillista tutkintoa ja työttömyysturvaan oikeuttavaa työssäoloehto täytettynä, toimeentulotuki on yhtä aikaa ensi- ja viimesijainen etuus. Näiltä nuorilta on evätty oikeus työttömyysetuuteen, vaikka he ilmoittautuvat työttömiksi työnhakijoiksi. Myöskään pelkän lukion suorittaneella nuorella ei ole oikeutta työttömyysetuuteen, ellei hän ole hakenut jatko-opiskelupaikkaa tai työssäoloehto ei täyty.

Tämä osa toimeentulotukiuudistuksesta on myös melkoisessa ristiriidassa uudistuksen yleislinjan kanssa, jossa korostetaan toimeentulotuen viimesijaisuutta ja pyritään patistelemaan kaikki muut toimeentulotuensaajat muille Kela-etuuksille, mm. kaikki työikäiset työttömäksi työnhakijaksi, vaikka työkykyä ei olisi. Vailla koulutusta ja opiskelupaikkaa oleva nuori kelpaa kyllä työttömäksi työnhakijaksi, mutta ei työttömyysetuuden saajaksi, vaikka olisi täysin työkykyinen. Tätä voisi pitää myös ikään perustuvana syrjintänä, koska 25 vuotta täyttäviä nämä samat rajoitteet eivät koske.

Perusteeksi rahoitusvastuun siirrolle on esitetty nuoren syrjäytymisen ehkäisy. Tavoitteena on kannustaa kuntia varmistamaan, että nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon loppuun, lukion päättäneet hakeutuvat jatko-opintoihin ja valmistumisen jälkeen työttömäksi jäävät nuoret työllistyisivät mahdollisimman nopeasti. Lakiuudistuksen ongelmana on se, että se sysää kaiken vastuun kunnille. Kunnat vastaavat kyllä koulutuksesta ja työllisyyspalveluista, mutta sosiaali- ja terveystyöpalvelut ovat hyvinvointialueiden järjestämis- ja kustannusvastuulla.

Lakiesityksen perusteluissa nykytilan arvioinnin luvussa 2.2.7 ”Nuoret aikuiset toimeentulotuen saajina” (s. 33) viitataan useisiin viranomais selvityksiin, joiden havaintojen ja suositusten painopiste on kuitenkin aivan toisaalla kuin kuntien

toiminnassa - epäkohdat ja muutostarpeet nähdään erityisesti Kelan ja hyvinvointialueiden toiminnassa:

*”Nykyiset toimeentulotukilaissa olevat Kansaneläkelaitoksen ilmoitusvelvollisuudet sosiaalihuoltoon eivät vaikuta toimivan toivotunlaisesti. Nuorten aikuisten tavoittamiseen sosiaalihuoltoon liittyy ongelmia ja heikoimmassa asemassa olevien nuorten tavoittaminen on erityisen vaikeaa. Kotikäynnit ovat usein hyödyttömiä, koska ovea ei avata. Sellaiset nuoret aikuiset tavoitetaan paremmin, joiden toimintakyky ei ole alentunut ja joilla ei ole vakavia elämänhallinnan ongelmia. Konkreettisia tekijöitä heikoimmassa tai haavoittuvimmassa asemassa olemisen taustalla ovat esimerkiksi vakavat päihde- ja mielenterveysongelmat, asunnottomuus, sosiaalisten tilanteiden pelko, kotiin eristäytyminen ja vakavat neuropsykiatriset vaikeudet. Nuorista tehtyihin Kansaneläkelaitoksen automaatti-ilmoituksiin reagoimisessa on eri hyvinvointialueilla eroja. Osassa alueita nuoren tavoittelu tehdään vain kirjeen muodossa. Näihin havaintoihin liittyen **valtiontalouden tarkastusvirasto on suosittanut tarkastuskertomuksessaan 1/2025 muun muassa, että toimeentulotukilain ja sosiaalihuoltolain uudistamisen yhteydessä tulisi kehittää ratkaisuja, jotka parantavat pitkään toimeentulotukea saaneiden nuorten ohjautumista palvelujen piiriin.***

Tarkastuskertomuksen mukaan palvelutarpeista korostuvat päihde- ja mielenterveyspalvelujen tarve. Myös monenlaisia sosiaalihuollon palvelutarpeita on, esimerkiksi tukihenkilön tarvetta ja sosiaalisen kuntoutuksen tarvetta.

Terveysten- ja hyvinvoinnin laitoksen raportissa 2/2025 ”Toimeentulotuki 2020-luvulla: tavoitteena parempi viimesijainen turva” esitetään 14 erilaista ehdotusta toimeentulotuen uudistamiseksi. Yhden ehdotuksista mukaan alle 25-vuotiaille nuorille aikuisille voitaisiin edellyttää yhteydenottoa kasvokkain, etäyhteydellä tai puhelimitse sen jälkeen, kun hän olisi saanut yhtäjaksoisesti neljän kuukauden ajan toimeentulotukea. Tällä pyrittäisiin parantamaan sitä nykyistä tilannetta, että nuorten tavoittaminen palveluihin on vaikeaa, kun toimeentulotuen saanti pitkittyy. Ehdotuksen mukaan ihanteellista olisi, jos nuori voitaisiin tavata nuorten monialaisissa palveluissa, mutta koska niitä ei ole kaikkien saatavilla, nuori voitaisiin tavata Kansaneläkelaitoksessa ajanvarauksella, etäyhteydellä tai puhelimitse. Raportissa ei ole arvioitu ehdotuksia tarkemmalla tasolla esimerkiksi toimeenpanokustannusten osalta.”

Kuntaliitto on vastustanut kuntien rahoitusvastuun laajentamista alusta alkaen ja vastustaa sitä edelleen, sillä kunnilla on jo nykyisessä järjestelmässä riittävät taloudelliset kannustimet ohjata nuoria työelämään tai opiskelujen piiriin. Kunta vastaa merkittävältä osin työttömyysetuuskuluista joka tapauksessa.

Kunnissa ja kuntien työllisyysalueilla tiedostetaan erittäin hyvin, että nuorten työttömyyteen ja toimettomuuteen puuttuminen varhaisessa vaiheessa on tehtävistä

tärkeimpiä ja se puuttuminen halutaan varmasti tehdä kasvotusten ja nopeammin kuin neljän kuukauden päässä siitä, kun nuori on ollut toimeentomana sosiaalietuuksien varassa (vrt. em. THL:n raportti), jos vain tieto kunnalle ja työllisyyspalveluihin Kelasta saadaan. Nuorilla on koko työura edessään ja kunnalla on erittäin suuri taloudellinen intressi siirtää nuori verovarojen kuluttajasta niiden tuottajaksi. Ongelmallista esityksessä on kuitenkin se, että kunta vastaa kustannuksista siinäkin tapauksessa, jos hyvinvointialue ei hoida omaa osuuttaan. Esimerkiksi päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivän nuoren tilannetta ei voida auttaa työllisyyspalveluilla tai opinto-ohjauksella.

Nuoret 18–24-vuotiaat opiskelijat

Toimeentulotukilain kokonaisuudistusta valmistelevalle työryhmälle loppumuistiossa todetaan, että toimeentulotuki paikkaa nuoren perusturvaa ja että toimeentulotuen käyttö on tutkimusten mukaan lyhytaikaista ja korostuu esimerkiksi kesäkuukausien aikana. Esityksessä ei ole huomioitu yleisen asumistuen muutoksen vaikutusta opiskelijoihin eikä sitä ole otettu huomioon kunnalle korvattavissa kuluissa. Jatkossa opiskelijat kuuluvat pääsääntöisesti asumislisän piiriin ja asumislisä on sidottu opiskelukuukausiin.

Jos opiskelija ei löydä kesätöitä, eikä voi opiskella kesäkuukausina, jäljelle jää viimesijainen etuus eli toimeentulotuki. Tämä asumistukiudistus korostaa entisestään opiskelijoiden ensisijaisten etuuksien riittämättömyyttä sekä lisää eri tukimuotojen käyttöä ja samalla viranomaisten hallinnollista työtä. Kunnilla ei kesätöiden lisäksi ole muuta tarjottavaa tälle asiakaskunnalle. Samaa kesätöiden tarjoamista tulisi edellyttää myös muiden julkisen sektorin toimijoilta - valtiolta ja hyvinvointialueilta.

Nuoret 18–24-vuotiaat työnhakijat

Kunnat kantavat raskasta rahoitusvastuuta työttömistä alle 25-vuotiaista nuorista myös TE-uudistuksen myötä. Kunnilla on jo tällä hetkellä vahvat taloudelliset kannustimet niiden nuorten osalta, jotka ovat työttöminä työnhakijoina.

Nuoret 18–24-vuotiaat (eivät opiskele eivätkä ole työnhakijoina)

Kuntaliitto katsoo, että hyvinvointialueen tulisi ottaa päävastuu niiden nuorten osalta, jotka eivät opiskele eivätkä ole työnhakijoina, koska heidän järjestämisvastuullaan ovat nuorten tarvitsemat sosiaali- ja terveyspalvelut. Esityksessäkin todetaan, että nuorilla erityisesti mielenterveysongelmat voivat johtaa toimeentulotukiasiakkuuteen ja tuen saannin pitkittymiseen.

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että toimeentulotuen rahoitusvastuun kasvattaminen ohjaa kuntia todennäköisesti kohdentamaan lisää resursseja nuorten palveluihin. Tähän ei kuitenkaan olla lisäämässä rahoitusta ja kuten moneen kertaan on

jo todettu, kun ei voi kohdentaa resursseja hyvinvointialueille, eikä astua niiden vastuualueelle.

Esityksessä ehdotetaan, että toimeentulotuen saajista henkilöiden, jota eivät pääse ensisijaisten etuuksien piiriin, tulee ilmoittautua kokoaikatyön hakijaksi työvoimapalveluihin säilyttääkseen toimeentulotuen tason alentamattomana. Tämä lisää merkittävästi työvoimaviranomaisten työtä ja pyöröovi-ilmiötä, kun esityksessäkin todetaan, että osa asiakkaista kykenee ilmoittautumaan työnhakijaksi, mutta siitä eteenpäin asiakas ei kykene sitoutumaan asiakasprosessiin pohjoismaisen palvelumallin mukaisesti.

Kunnan ja työvoimaviranomaisen toimintamenot

Toimeentulotukeen ehdotettujen muutosten vaikutuksena työvoimaviranomaisen ja kuntien pysyvät toimintamenot kasvaisivat vähintään yhtä paljon kuin Kelan toimintamenot eli 10 miljoonaa euroa. Lisäksi tulevat vielä uusille asiakkaille tarjottavat palvelut, joiden kustannuksia on vaikea ennakoida.

On hyvä, että toimeentulotuen kokonaisuudistuksen kuntavaikutuksia on tarkennettu. Lakiuudistuksesta aiheutuva kuntien työvoimaviranomaisten työmäärän ja hallinnollisten menojen kasvu on kompensoitava kunnille pysyvänä valtionosuuden lisäyksenä. Myös kuntien hallinnollisten menojen kasvun rahoittamiseen on varattava määrärahat valtion kehityksessä.

Toimeentulotukiuudistus nojaa vahvasti siihen, että toimeentulotuen kokonaisuudistuksen kiristyvät velvoitteet tuottavat pidemmällä aikavälillä taloudellisia säästöjä ja lisää työllisiä. Aitoa lisäarvoa rahoitusvastuiden siirto julkisen sektorin sisällä ei kuitenkaan tuo. Kuntien rahoitusvastuun lisääminen on myös vastoin hallitusohjelman kirjausta: ”Hallitus käy läpi kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävät siten, että kuntien ei enää tarvitse rahoittaa sellaisia lakisääteisiä tehtäviä, jotka kuuluvat hyvinvointialueiden vastuulle.”

Hallituksen säästölait tulevat voimaan erittäin vaikeassa suhdannetilanteessa. On hyvin epätodennäköistä, että korkean työttömyyden aikana toimeentulotuen asiakkaita kyetään ohjaamaan karensseilla ja etuuksien leikkaamisella työmarkkinoille kokoaikaiseen työhön. Sen vuoksi myös esityksen työllisyysarviot ovat todennäköisesti yläkanttiin. Hyvin suurta riskiä alaspäin liittyy myös arvioihin etuusmenojen pienentymisestä.

Lopuksi

On myönteistä, että vaikutusten arviointia on tehty, mutta huomautamme samalla, että kokonaisuuden monimutkaisuuden ja sosiaaliturvaan tehtävien erilaisten yhtäaikaisten

muutosten ja leikkausten vuoksi kokonaisvaikutuksia on erittäin haasteellista arvioida aukottomasti. Koska kyseessä on viimesijaiseen tukimuotoon kohdistuvat säästötoimet, jotka kohdistuvat myös mm. lapsiperheisiin, voivat vaikutukset olla hyvin pitkäkestoisesti hyvinvointia heikentäviä.

On aiheellista kiinnittää huomiota siihen, että viimesijaiseen turvaan kohdistuvien sanktioiden myönteisistä vaikutuksista ei ole aukotonta näyttöä. On lopulta epävarmaa miten paljon sanktiot lisäävät työllisten määrää tai kannustavat ottamaan työtä vastaan. Esiityksen tavoitteena on varmistaa kuntien panostukset myös vaikeimmassa tilanteessa olevien nuorten työllistämiseen mahdollisimman nopeasti, jotta tukikuukaudet toimeentulotuen osalta jäisivät mahdollisimman lyhyiksi. Reaalitilanteessa työllistäminen on monimutkainen prosessi, johon vaikuttavat monet tekijät, jotka kaikki eivät ole kunnan toimivallan ulottuvissa.

Nuorten hyvinvointi on heikentynyt huolestuttavasti. Erityinen huoli on niistä nuorista, jotka ovat toimeentulotuen saajia eivätkä ole työssä, opiskelemassa tai harjoittelussa. Heistä hyvinvointialueen tulisi ottaa suurempaa vastuuta. Hyvinvointialueilla on siihen jo olemassa tarvittavat palvelut ja välineet (mm. päihde- ja mielenterveyspalvelut), mutta tällä hetkellä useimpiin palveluihin on kuukausien jonot. Niiden nuorten kohdalla, joilla on erityisiä haasteita mielenterveyden osalta kuntien tarjoamat palvelut eivät yksin riitä. Tarvitaan entistä vahvempaa ohjausta palvelutarpeen mukaisesti palveluihin ja palveluiden saatavuuden parantamista hyvinvointialueilla. Jos kuntien taloudellisia vastuita kasvatetaan, niin samalla olisi kiristettävä hyvinvointialueiden velvollisuutta järjestää nopeasti nuorten tarvitsemia palveluita.

SUOMEN KUNTALIITTO

Olli Riikonen
Maria Salenius
Anu Tirkkonen